СТАНОВИЩЕ

от проф. Дарина Зиновиева, Институт за държавата и правото, БАН

относно дисертационен труд на тема:
„Правото на жалби, предложения и петиции на гражданите до държавните органи (конституционноправни и правно-социологически аспекти)“ от **Анна Димова Адамова,** докторант в Институт за държавата и правото, БАН, за присъждане на образователна и научна степен „доктор” в професионално направление 3.6 Право /Конституционно право/, с научни ръководители: проф. д-р Емилия Друмева и проф. д-р Стефка Наумова.

Уважаеми членове на научното жури,

1. **Общи бележки**

Със заповед № 09-17 от 24.01.2024г на Директора на ИПН при БАН съм назначена за член на научното жури.

Анна Адамова представя автореферат, който отговаря на необходимите изисквания и отразява вярно съдържанието и приносите на труда. Видно от автобиографията, Анна Адамова има има значителен професионален опит, свързан с дейностите на органи на законодателната и изпълнителната власт, което се е отразило и на положителните резултати от дисертационния труд.

Приложени са три публикувани статии.

2. Анализ и оценка на дисертационния труд

Темата на дисертационния труд е значима, с оглед защитата на основни права на гражданите, регламентирани в Конституцията на РБългария. Също така, липсва такова изследване в нашата доктрина, което допълнително аргументира положителната оценка. Трудът има и практическо приложение и чрез включването на социологическо-правни методи на изследване.

Структурно дисертацията е много добре подредена.

Авторката Анна Адамова в добра систематика анализира първо съдържанието на понятията „петиция“, „ жалба“, „предложение“, като коректно ползва източници от правната доктрина.

Като логистика, тя правилно след основните понятия, анализира, видовете субекти, които участват в процесуалните действия, свързани с петиции, жалби и предложения, по см. на чл.45 от Конституцията ни.

В този смисъл, като логична последователност, тя изяснява и адресатите, участващи в съответните производства.

Считам, че Анна Адамова постига целта, която е поставена, а именно- детайлно да се изследва в аспектите, посочени от нея- конституционно-правни и правно-социологически, разпоредбата на чл.45 от Конституцията: „Гражданите имат право на жалби, предложения и петиции до държавните органи.“

Впечатлява дълбочината на изследване на „жалбата“ като правно средство за защита правата на лицата. Авторката коментира

административно-правни аспекти на жалбата и навлиза в особеностите на процесуалната ѝ функция за сезиране на административните органи. С вещина, която заслужава насърчение, тя аргументира мнението , че административно-процесуалната жалба има конституционна опора и в чл.56 на Конституцията. Впоследствие авторката прави чести сравнения между двете норми, анализирайки различни аспекти от приложимото позитивно право / напр. относно жалбата до съда/, което следва да се оцени положително.

Много добре е анализирана частта от дисертационния труд, относно правото на петиции. Докторантката се фокусира основно върху тази форма за защита правата на гражданите и релевира в целия текст към петицията, сравнявайки с останалите два правни института, регламентирани в чл.45 на Конституцията. Разгледани са детайлно елементите на понятието „петиция“ и авторката умело е разграничила защитата на личните права чрез петиция от останалите права като право на мнение, свободата на словото, правото на мирни събрания и манифестации, правото на сдружаване и др.

Положително следва да се оцени анализа на правния институт „конституционна жалба“ и нейната роля за максимална защита на правата на гражданите. Изводите имат приносен характер.

Авторката прави добра взаимовръзка на правото на петиции с правото на ЕС и с международното право, като изяснява адресирането им към наднационални организации /напр. ООН/.

Правно-социологическата част в комбинация с конституционно-правното изследване илюстрира ефективността на трите правни института, регламентирани в чл.45 от Конституцията на РБългария.

Онагледяването с фигури дава яснота и подплатява изводите на авторката.

3. **Критични бележки**: На фона на издържания правен стил, се срещат някои думи и изрази, които е добре да се редактират като напр. „реда, **разписан** в АПК“. Препоръчвам дисертацията да се издаде в книга, за да достигне до по-голяма аудитория, с оглед полезността й.

Обобщено, считам, че дисертацията е стойностна и съдържа редица приносни елементи. Авторката на труда борави с много добри познания в публичното право- конституционно право, правна социология и административно право. Проличават умения за изследване в детайлност на конкретен въпрос, до изясняване на приложимостта и нуждата от оптимизиране на законодателството.

Ползвани са удачни методи на изследване, които са дали възможност за постигане на стойностен научен труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

С оглед посоченото по-горе и спазените изисквания на закона, считам, че дисертационният труд отговаря на изискванията.

Давам своята **положителна оценка** и предлагам на научното жури да присъди образователна и научна степен „доктор” на Анна Димова Адамова в професионално направление 3.6 Право /конституционно право / в ИПН, БАН.

Февруари 2024г. ……..

/проф. Дарина Зиновиева/